

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE

A R R E S T

Nr. 87.559 van 24 mei 2000

A. 53.138/XIII-425

- In zake :
1. **DUFOUR** Germain,
rue Volière 44
4000 Luik,
 2. **MULLENEERS** André,
rue Volière 24
4000 Luik,
 3. **PELZER** Bernhard,
rue Pierreuse 9
4000 Luik,
 4. **de vereniging zonder winstoogmerk
PIERREUSE ET AILLEURS**,

P/a Mevr. Odette GOFFARD
rue de la Brasserie 37
4630 Soumagne,
 5. **RENARD** Léopold,
rue Volière 5
4000 Luik,
 6. **STEIGER** Nicole,
rue Volière 10
4000 Luik,
 7. **WILLIOT** Louise,
rue du Péry 41
4000 Luik,

tegen :

het Waals Gewest,
vertegenwoordigd door zijn
Regering.

Tussenkommende partij :

de stad Luik,

die woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Pierre FRANCOIS, advocaat,
rue du Château Massart 88
4000 Luik.

DE RAAD VAN STATE, XIIIe KAMER,

Gezien het op 17 augustus 1993 ingediende verzoekschrift, waarbij Germain DUFOUR, André MULLENEERS, Bernhard PELZER, de vereniging zonder winstoogmerk PIERREUSE ET AILLEURS, Léopold RENARD, Nicole STEIGER en Louise WILLIOT de nietigverklaring vorderen van het besluit van de Waalse Regering van 13 mei 1993 tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 juli 1986 tot uitbreiding van het toepassingsgebied van het algemeen reglement op de bouwwerken van toepassing op de inzake stedenbouw beschermde gebieden van sommige gemeenten;

Gelet op arrest nr. 44.007 van 13 september 1993 waarbij de verzoeken tot tussenkomst die de stad Luik in de kort-gedingprocedure en de procedure tot nietigverklaring heeft ingediend, worden ingewilligd en waarbij de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de voornoemde handeling wordt afgewezen;

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van Mevr. VOGEL, adjunct-auditeur bij de Raad van State;

Gelet op de beschikking van 12 januari 1998 waarbij het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat ermee wordt belast het onderzoek voort te zetten;

Gezien het aanvullend verslag van mevr. VOGEL, adjunct-auditeur;

Gelet op de beschikking van 17 november 1998 waarbij de neerlegging van het dossier en de verslagen ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgeving van de verslagen aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikking van 1 februari 2000, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaak voorkomt op de terechtzitting van 2 maart 2000;

Gehoord het verslag van de heer LEROY, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van de eerste, de derde, de vijfde en de zevende verzoekende partij en van Mr. L. DEMEZ, advocaat, die voor de andere verzoekende partijen verschijnt, van Mr. M. JOASSART, loco Mr. P. LAMBERT, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt, en van Mr. P. FRANCOIS, advocaat, die voor de tussenkomenende partij verschijnt;

Gehoord het advies van mevr. VOGEL, auditeur;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van het beroep :

Bij ministerieel besluit van 28 juli 1986, vastgesteld op basis van de artikelen 57 en 309 tot 322 van het Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium (WWROSP), neemt de verwerende partij de ruimte van de “place Saint-Lambert” op in de omtrek van het voor Luik inzake stedenbouw beschermde gebied. Voor de projecten voor de herinrichting van de “place Saint-Lambert” zijn verschillende bouwvergunningen afgegeven, eerst in 1975 en vervolgens in 1990 en 1991. Na talrijke wijzigingen van deze projecten tot herinrichting keurt eerst de gemeenteraad van Luik en vervolgens, in 1992, de Waalse Gewestexecutieve een project voor de sanering van de plaats goed. De uitvoering van dat project heeft in de eerste plaats betrekking op een uitbreiding van het gerechtsgebouw. Voor dat project wordt op 31 augustus 1992 een bouwvergunning afgegeven, die bij arrest nr. 44.967 van 23 november 1993 vernietigd wordt wegens het ontbreken van een bijzonder plan van aanleg, waarvan het bestaan bij artikel 310 van het WWROSP voorgeschreven wordt om enige wijziging te mogen aanbrengen in de afmetingen van de plaatsen die opgenomen zijn in een beschermd gebied.

Ten gevolge van dat arrest stelt de stad Luik een procedure in om het terrein van de “place Saint-Lambert” te verwijderen uit de beschermde omtrek. Op 1 maart 1993 keurt de gemeenteraad het volgende besluit goed :

“ De raad,

Betreft : beschermde omtrek. Wijziging

Gelet op zijn beslissing van 13 februari 1985 waarbij voorgesteld wordt de beschermde omtrek te bepalen met toepassing van artikel 309 van het Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium (WWROSP), goedgekeurd bij besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 28 juli 1986;

Overwegende dat de wijken die binnen die omtrek liggen beschreven zijn, met uitzondering van de “place Saint-Lambert”, omdat de ruimte als “gedestructureerd en niet-betekenisvol” is beschouwd;

Overwegende dat volgens hetzelfde verslag het doel van het “door Claude STREBELLE uitgewerkte grondgebruiksplan erin bestaat de ruimtelijke en architecturale gesteldheid in het hart van de stad te herstellen”;

Overwegende dat de goedkeuring van de beschermde omtrek in feite niet gold voor de plaats van de bouwwerken op de “place Saint-Lambert”;

Overwegende dat op die plaats geen bouwlijn meer bestond in het opnieuw te bebouwen gebied;

Overwegende dat de definitieve gesteldheid als gevolg van de toepassing van het grondgebruiksplan zal moeten worden behouden in de zin van artikel 310 van het Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium;

Overwegende dat het, doordat artikel 310 van de WWROSP thans niet van toepassing is, verkieslijk is de ruimte waarop de herinrichtingswerken betrekking hebben uit de beschermde omtrek te verwijderen;

Gelet op het door architect STREBELLE opgemaakte grondgebruiksplan van de “place Saint-Lambert”;

Overwegende dat de verwijdering van de “place Saint-Lambert” uit de beschermde omtrek niet tot gevolg heeft dat de voorschriften van het grondgebruiksplan, de bepalingen van het decreet op de bescherming van het patrimonium en de gemeentelijke bouwverordening voor deze plaats niet zouden gelden;

Op voorstel van het college van burgemeester en schepenen (...) en na onderzoek van het dossier door de commissie Stedenbouw en Ruimtelijke ordening;

STELT VOOR :

dat de Gewestregering, overeenkomstig artikel 309 van het WWROSP, de door de Executieve op 28 juli 1986 goedgekeurde afbakening van de beschermde omtrek van de stad Luik te wijzigen om er de bouwplaats van de “place Saint-Lambert” uit te verwijderen, zoals ze op het bijgevoegde plan is aangegeven;

BESLUIT :

de volgende verordening toe te passen op het voormelde gebied van de bouwplaats "place Saint-Lambert" :

(er volgen tien artikelen : de acht eerste zijn de artikelen 311 tot 317 en 319 van het WWROSP die op dat ogenblik van toepassing zijn, artikel 9 heeft betrekking op de afwijkingen en artikel 10 bepaalt dat bepaalde in het Wetboek vermelde afwijkingen niet van toepassing zijn, enerzijds, en bevat een bepaling betreffende de reclame en de uithangborden, anderzijds)".

Op 13 mei 1993 keurt de verwerende partij de bestreden handeling goed, waarvan de tekst als volgt luidt :

“ De Waalse Regering,

Gelet op het Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium, inzonderheid op de artikelen 57 en 309 tot 322;

Gelet op het ministerieel besluit van 28 juli 1986 tot uitbreiding van het toepassingsgebied van het algemeen reglement op de bouwwerken van toepassing op de inzake stedenbouw beschermde gebieden van sommige gemeenten;

Gelet op het besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 31 januari 1991 houdende regeling van de werking van de Waalse Gewestexecutieve;

Overwegende dat de algemene economie van artikel 310 en volgende van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium niet toepasselijk is op de thans door de "Place Saint-Lambert" gevormde ruimte; dat voornoemde ruimte inderdaad het gevolg is van sloopwerkzaamheden uitgevoerd met het oog op de doorboring van de spoorwegtunnel, op de aanleg van autosnelwegen en op de eerste thans opgegeven ontwerpen van herinrichting; dat die ruimte geen enkel bouwelement meer bevat waarop artikel 310 en volgende van toepassing zouden kunnen zijn; dat die bepalingen klaarblijkelijk bedacht werden om een bestaande freem te beschermen tegen de aantastingen van de hedendaagse herschikkingen;

Overwegende dat de lege ruimte die het gevolg is van de meer dan een eeuw durende slopingen inderdaad als "gedestructeerd en niet-betekenisvol" mag worden beschouwd, zoals gesuggereerd door de gemeenteraad van de stad Luik in zijn beraadslaging van 1 maart 1993;

Gelet op het door betrokken overheid opgesteld en goedgekeurd ordeningsschema;

Overwegende dat voor de toekomstige herschikking van voornoemde plaats rekening dient te worden gehouden met dat schema;

Gelet op de beraadslaging van de gemeenteraad van Luik van 1 maart 1993;

Gelet op de op 12 januari 1973 gecoördineerde wetten op de Raad van State, inzonderheid op artikel 3, § 1, gewijzigd bij de wetten van 9 augustus 1980, 16 juni 1989 en 4 juli 1989;

Gelet op de hoogdringendheid gemotiveerd door de staat van verval van de "Place Saint-Lambert" waaraan onverwijld een einde dient te worden gemaakt, door het feit dat de werkzaamheden werden aangevat en dat omvangrijke openbare investeringen werden verricht alsook door de noodzaak onverwijld elke hinderpaal voor de voortzetting van de inrichting van de "Place Saint-Lambert" uit de weg te ruimen;

Op de voordracht van de Minister van Ruimtelijke Ordening, Huisvesting en Begroting,

Besluit :

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 28 juli 1986 tot bepaling van de omtrek van het in Luik inzake stedenbouw beschermd gebied, wordt gewijzigd. Wordt er uit verwijderd de "Saint-Lambert" genoemde zone, zoals ze vastgelegd werd aan de hand van het bij de beraadslaging van de gemeenteraad van Luik van 1 maart 1993 gevoegd plan. Dat plan wordt bij dit besluit gevoegd om er deel van uit te maken.

Art. 2. De uit de beschermde zone verwijderde omtrek omvat de binnen de groene rand voorkomende oppervlakte, zoals bedoeld in het plan, met uitsluiting van dit laatste.

Art. 3. De Minister tot wiens bevoegdheden ruimtelijke ordening behoort, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 4. Dit besluit treedt in werking op de dag van zijn ondertekening";

Overwegende dat de VZW PIERREUSE ET AILLEURS, de vierde verzoekende partij, geen documenten heeft ingediend die aantonen dat ze voldoet aan de voorwaarden om zich te kunnen beroepen op haar rechtspersoonlijkheid, ondanks de herhaalde verzoeken van de auditeur-rapporteur; dat het verzoekschrift onontvankelijk is wat haar betreft;

Overwegende dat de tussenkomende partij de ontvankelijkheid van het beroep betwist op de grond dat de bestreden handeling geen nadeel kan berokkenen, en dat alleen bouwvergunningen die later worden toegekend voor het oprichten van gebouwen op de plaats, in voorkomend geval aan de verzoekende partijen nadeel kunnen berokkenen; dat ze eveneens betoogt dat de verzoekende partijen niet voldoende doen blijken dat ze bij het beroep een persoonlijk belang hebben, daar hun belang samenvalt met het belang dat iedere burger bij de naleving van de wet heeft; dat ze verwijst naar een arrest van 4 juni 1992 waarbij het hof van beroep te Luik een vordering waarbij vijf inwoners van de stad Luik het behoud van de archeologische vindplaats van de "place Saint-Lambert" verdedigden als niet-ontvankelijk heeft verworpen wegens een gebrek aan een persoonlijk en rechtstreeks belang;

Overwegende dat de verzoekende partijen in de onmiddellijke nabijheid van de “place Saint-Lambert” wonen; dat ze er belang bij hebben maatregelen te betwisten die betrekking hebben op de inrichting van hun wijk; dat de bestreden handeling de noodzaak van een bijzonder plan van aanleg wegneemt, dat noodzakelijk is om de afmetingen van straten, stegen, pleinen en vooraanzichten van gebouwen te wijzigen, en aldus de mogelijkheid biedt de gesteldheid van de plaats te wijzigen zonder gebruik te maken van de waarborgen die aan de aanneming van een dergelijk plan verbonden zijn; dat deze waarborgen inzonderheid een openbaar onderzoek omvatten tijdens hetwelk de verzoekende partijen hun standpunt kunnen doen gelden; dat ze belang hebben bij het beroep;

Overwegende dat de verzoekende partijen een eerste middel hieraan ontleen dat de bestreden handeling gesteld is op basis van een onregelmatig advies van de gemeenteraad van de stad Luik, zodat die handeling zelf onwettig is; dat het middel impliciet steunt op artikel 309 van het WWROSP op grond waarvan de grenzen van de gebieden die inzake stedenbouw beschermd zijn worden goedgekeurd door de Executieve, na advies van de betrokken gemeenteraden; dat de verzoekende partijen opmerken dat het besluit van de gemeenteraad van 1 maart 1993 zowel een aan de Executieve gericht voorstel (verwijdering van de “place Saint-Lambert” uit de beschermde omtrek) als een gemeentelijke stedenbouwverordening voor het uit de beschermde omtrek verwijderde gebied omvat, maar dat die gemeentelijke stedenbouwverordening goedgekeurd is zonder dat de vormvereisten bepaald bij artikel 59 van het WWROSP nageleefd zijn, een artikel dat voorschrijft dat het college van burgemeester en schepenen het ontwerp van stedenbouwkundige verordening eerst onderwerpt aan een openbaar onderzoek en vervolgens om advies voorlegt aan de gemeentelijke commissie van advies voor ruimtelijke ordening, vormvereisten waarvan er geen enkele nageleefd is; dat ze hieruit afleiden dat het advies van de gemeenteraad onregelmatig is, en dat deze onregelmatigheid tot gevolg heeft dat de bestreden handeling eveneens onregelmatig is;

Overwegende dat het besluit van de gemeenteraad van 1 maart 1993 zowel een voorstel aan de Gewestregering als de beslissing om een verordening aan te nemen omvat; dat deze twee aspecten van het besluit het gevolg zijn van een eenstemmige politieke wil, die erin bestaat de “place Saint-Lambert” te verwijderen uit de beschermde omtrek van het centrum van Luik en nieuwe bepalingen vast te stellen die, ten gronde, overeenstemmen met die op basis waarvan dat plein tot die omtrek behoort, maar zonder dat dit dezelfde gevolgen heeft ten aanzien van de te volgen procedure voor grote werken in het beschouwde gebied; dat deze

eenstemmige wil niet belet dat de twee gedeelten van het dispositief van het bewuste besluit juridisch verschillend zijn; dat het eerste gedeelte immers een voorstel is, dat moet worden uitgelegd als een handeling ter voorbereiding van een door de Gewestregering te nemen beslissing, en het tweede een beslissing die behoort tot de bevoegdheid van de gemeenteraad en uitwerking heeft zonder dat enig optreden van een andere overheid vereist is; dat het denkbaar zou zijn geweest dat de gemeenteraad twee verschillende besluiten uitvaardigt, waarvan de regelmatigheid afzonderlijk had moeten worden beoordeeld; dat in het middel niet het gedeelte van het besluit dat het voorstel bevat wordt betwist; dat het niet gegrond is;

Overwegende dat de debatten moeten worden heropend om de overige middelen van het verzoekschrift te onderzoeken,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Het beroep wordt verworpen in zoverre het wordt ingediend door de vereniging zonder winstoogmerk PIERREUSE ET AILLEURS.

Artikel 2.

De debatten worden heropend.

Artikel 3.

Het door de auditeur-generaal aangewezen lid van het auditoraat wordt ermee belast het onderzoek voort te zetten.

De beslissing over de kosten wordt in beraad gehouden, behalve wat betreft die welke betrekking hebben op het beroep ingesteld door de vereniging zonder winstoogmerk PIERREUSE ET AILLEURS, bepaald op 4.000 frank, die ten laste van die vereniging komen.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XIIIe kamer, op vierentwintig mei tweeduizend door :

de HH.	HANOTIAU,	kamervoorzitter,
	LEROY,	staatsraad,
	HANSE,	Staatsraad,
mevr.	MALCORPS,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

M.-Chr. MALCORPS.

M. HANOTIAU.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.